

BAŞARILI İŞLETMELERİN SOSYAL SORUMLULUK KAVRAMINA BAKIŞ AÇISI

VIEWING SUCCESSFUL BUSINESS AT THE CONCEPT OF SOCIAL RESPONSIBILITY

Dr. Abdurrahim EMHAN

emhan68@yahoo.com

ÖZET

Günümüzde işletmelerin öneminin giderek artması ve toplum içinde vazgeçilmez bir kurum haline gelmeleri sebebiyle bir takım sorumluluklar üstlenmesi gerekir. Çünkü işletmelerin toplumun diğer sosyal, siyasi, bilimsel ve teknolojik kurumlar üzerinde önemli etkileri görülmektedir. Bu durum işletmelerin toplum içinde bir takım sorumluluklar üstlenmesi de zorunlu hale getirmiştir. İşletmeler için kalite ve düşük maliyet kadar, sosyal sorumluluklara ve ahlaka uygun faaliyet göstermek de rekabet edebilmenin önemli bir koşulu haline gelmeye başlamıştır. Sorumsuz bir şekilde üretim yapan ve çevreyi tahrip eden kuruluşların neden olduğu su kirliliği, hammadde kaynaklarının israfı, yeşil alanların tahrip edilmesi, küresel ısınma vb gibi çevresel sorunlar dünya yaşam kalitesini olumsuz yönde etkilemiştir. Günümüzde toplumunun tamamında, yaşadığımız ekolojik çevrenin bozulmasına karşı genelinde oluşan hassasiyetlerden dolayı işletmeleri çevre konusunda duyarlı hale getirmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal sorumluluk, SA 8000, ISO14000.

ABSTRACT

So the companies importance has gone up and become an indispensable foundation for society, they should take on some responsibilities. Because very important effects of companies is seen on social, political, scientific and technological organizations of society. This situation had forced companies to take on some responsibilities in society. As well as quality and reduced prices, social responsible and appropriate moral activities also became necessary condition for competition. Water pollution, raw material extravagance, green area destruction and global warming had effected world life quality badly because of the companies they which produces irresponsibility and devastate their surroundings. At the whole society, because of our ecology environment demolished and social sensitivity, companies have sensitized about environment.

Keywords: Social Responsibility, SA 8000, ISO 14000.

1. GİRİŞ

Sorumlu işletmecilik yeni bir şey değil; insanlığın ticarete başladığı günden bu yana çoğu ticari girişim, içinde yaşadıkları toplulukla yakın temas içinde oldular ve iyi birer kurumsal yurttaş olmaya gayret gösterdiler. Çoğu işletmeci, "doğru olanı yapmanın", yani müşterilere hizmet etmenin, çalışanların moral durumuna önem vermenin, tedarikçileri desteklemenin, iyi bir

komşu olmanın ve çevreyi korumanın ticari açıdan mantıklı olduğunu zaten sezgisel olarak bilmektedir. Son yıllarda, müşterilerden, yerel halktan, denetim mercilerinden, bankalardan, kredi veren kuruluşlardan ve sigortacıdan gelen baskılar da şirketleri sorumlu işletmeciliğe zorlamaktadır.

Sorumsuz bir şekilde üretim yapan ve çevreyi tahrip eden kuruluşların neden olduğu su kirliliği, hammadde kaynaklarının israfı, yeşil alanların tahrip edilmesi, küresel ısınma vb gibi çevresel sorunlar dünya yaşam kalitesini olumsuz yönde etkilemiştir. Günümüzde toplumunun tamamında yaşadığımız ekolojik çevrenin bozulmasına karşı genelinde oluşan hassasiyetler işletmeleri çevre konusunda duyarlı hale getirmiştir.

Çevrenin kirlenmesinde önemli rol sahibi olan işletmeler, insanların bu konuya duyarlı olması nedeniyle çevre korumasına özen göstermek zorunda kalmışlar ve bunu bir rekabet aracı olarak görmüşlerdir. Çevreye duyarlı olan işletmelerin aldıkları çevre dostu semboller ve ödüller vasıtasıyla tanınmakta ve tüketiciler tarafından takdir edilmektedirler.

Günümüzde işletmelerin öneminin giderek artması ve toplum içinde vazgeçilmez bir kurum haline gelmeleri sebebiyle bir takım sorumluluklar üstlenmesi gerekir. Çünkü işletmelerin toplumun diğer sosyal, siyasi, bilimsel ve teknolojik kurumları üzerinde önemli etkileri görülmektedir. Bu durum işletmelerin toplum içinde bir takım sorumluluklar üstlenmesi de zorunlu hale getirmiştir. Bu açıdan işletmenin kendi amaçlarına yönelik ekonomik faaliyetleri ile sosyal sorumluluk birbirinden ayrı düşünülmemelidir (Dinçer, 1998, s.155)

Şirketlerin temel rolü faaliyet gösterdikleri ülkelerde yatırımların sağlanması ve istihdam yaratılması için gereken refahın yaratılması amacıyla mal ve hizmet sağlamak; kâr getirebilir ve rekabetçi olmaktır. Bunun yanında şirketler, sürdürülebilir işletme başarısına ulaşmanın mali getiriye yoğunlaşmaktan fazlasını gerektirdiğinin bilincindedirler. Sosyal sorumluluk uzun dönemde kârlılığı yükseltebilir ancak kısa dönemli maliyetleri vardır (Liedekerke, 2005, s.45).

2. SOSYAL SORUMLULUĞUN KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ

Toplumsal açıdan en etkili örgüt, toplumdan aldığı girdileri işleyerek, erişebileceği en yüksek değerde çıktılarını dönüştürerek topluma sunan örgüttür. Başka bir deyişle bir örgüt toplumdan aldığı girdileri işleyerek ne denli yüksek değerde çıktılar elde ediyor ve bunları toplumun yararına sunabiliyor ise, toplumsal açıdan o denli etkili bir örgüttür denilebilir. Örgütün ürettiği mal, hizmeti kullanan toplumun örgütten hoşnut olması, örgüte ilişkin değerler, olumlu görüşler geliştirmesi, örgütün toplum için çalıştığını, topluma yararlı olduğunu gösterir. Örgütün çevresini yıkıma uğratmaması da örgütün yararlılığının bir yönüdür. Toplum sağlığını tehlikeye sokacak biçimde çevresini kirleten, yıkan bir örgütün ürettikleri ile ne kadar faydalı olursa olsun diğer yandan, yıktıkları ile topluma zararlı olmaktadır (Başaran, 1982, s.40).

İşletmelerin ilişkili oldukları birçok sosyal sorumluluk alanları vardır. Bunlar sosyal sorumlulukların sınırlarını veya konularını oluşturmaktadır Eren,2001, ss.90–92): İşletmenin ve yöneticilerinin hissedarlara veya sermaye sahiplerine karşı yükümlülükleri, istihdam olanakları sağlaması, tüketicinin korunması, iş ahlakı, çevrenin korunması, insanlığa karşı duyulması gereken sorumluluklardır.

İşletmelerin üretim için kullandıkları bazı kaynaklar yenilenebilen türdendir. Bu grupta su ve hava örnek olarak verilebilir. Buna rağmen bazı kaynakların yenilenmesi ise yavaştır. Bunların dışındaki kaynaklar ise yenilenemez kaynaklardır. Bu gruba petrol, kömür ve demir gibi bir gün tüketilecek olan kaynaklardır. İşletmeler kullandıkları bu kaynakları koruyarak, çevreyi kirletmeden ve zarar vermeden akıllıca kullanmaları sosyal bir sorumluluktur. İşletmeler bu kaynakların uygun bir şekilde kullanımı için bazı sorumluluklar almalıdır (Hitt -Middlemist-Mathis, 1989, s. 83).

Çalışanlarına ve çevrelerine iyi davranmayan firmalar toplum tarafından çeşitli şekillerde cezalandırılır. Geçmişte pek çok firma çevreyi kirletmelerine, toplumun emniyetini ihlal edici davranışta bulunmalarına rağmen günümüzde toplum bu tür firmalara karşı daha duyarlı olmakta

ve ürettikleri malları almamakla cezalandırmaktadır. Çalışanlarının haklarını istismar eden, müşterilerini önemsemeyen bir örgüt kalifiye eleman sıkıntısı çekecek ve pazara sunduğu mal ve hizmetlere yönelik olarak da müşteri boykotlarına maruz kalacaktır. Çoğu başarılı firmalar kendi çalışanlarına iyi davranmanın yanında, çevreyi de koruyarak toplumun talep ve beklentilerine hitap etmektedirler (Newell, 1995,s.7).

Sosyal sorumluluk; işletmenin karar mevkiindeki sahip ve yöneticilerin kendi menfaatlerinin yanında, bir bütün olarak toplum refahının korunmasına ve artırılmasına yönelik faaliyetlerin yapılmasıyla ilgili bir yükümlülük şeklinde tanımlanabilir (Dinçer, 1998, s.155).

Bir örgüt, nasıl ki kendini oluşturan işgörenlere karşı yükümlülüklerini yerine getirmek zorunda ise, alt sistemi (parçası) olduğu topluma karşı da yükümlülüğünü yerine getirmek zorundadır. (Dinçer, 1998, s.158).

Sosyal sorumluluklar kapsamına giren konularda işletmenin hassas bir şekilde hareket etmesi ve üzerine düşeni yerine getirmesi sonucunda işletme ve toplumun kazanımları şunlar olacaktır (Eren, 2001;ss.93-94):

-Kötümser, moral motivasyonu ve verimliliği düşük bir toplum yerine aktif, iyimser, çalışmayı seven morali, motivasyonu ve verimliliği yüksek bir toplum,

-Sınıflar arası farkların belirgin olduğu, düşmanlıkların ve gerilimlerin arttığı bir toplum yerine, sınıflar arası farkların azaldığı, gerilim ve düşmanlıkların törpülediği insani değerlere ve eşitliğe yönelmiş bir toplum,

-Politik, sosyal, ekonomik ve dini tüm örgütlerde danışmalı, çoğulcu yaklaşım ve yönetim anlayışının egemen olduğu bir toplum,

-Toplumsal ve yüksek çalışma sonucu oluşan üretim artışının sağladığı daha yüksek hayat seviyesine sahip olan bir toplum.

Sosyal sorumluluk alanında gelişme kaydeden toplumlardaki işletmeler, kanunlar tarafından getirilen kısıtlamalara uyma konusunda hassas bir tutum içindedirler. İşletmeler, çalışanlarına adil ücret ve emniyetli çalışma ortamı sağlamanın yanında ulusal ve uluslar arası çeşitli organizasyonlar tarafından geliştirilen standartların minimum şartlarını bilmeli ve bunları sağlamak için çaba sarf etmelidirler. en emniyetli çalışma ortamını oluşturmayı sağlamalıdır (Hitt -Middlemist-Mathis, 1989, s. 85).

2.1. Sosyal Sorumluluk Alanlarıyla İlgili Geliştirilen Uluslararası Standartlar

Sosyal sorumluluklarla ilgili olarak birçok ülkede bölgesel ve ülkeye özgü çeşitli düzenlemeler yapılmasının yanında, uluslararası düzenlemeler de yapılmıştır. Bu düzenleme ve standartlardan bazıları şunlardır: SA 8000, ISO 14000, Dünya Sağlık Örgütü (WHO) ve Uluslar arası Çalışma Örgütü'nün (ILO) tanımlamış olduğu standartlarıdır.

2.1.1. SA 8000 Standartları

İşletmelerin sosyal sorumluluğu ile ilgili olarak geliştirilen bir diğer standart SA (social accountability) 8000' dir. Bu standart, mal ve hizmet üretiminde etik kurallara uyumu garanti altına alır. İnsan Hakları Beyannamesi, Uluslararası Çalışma Örgütü Anlaşmaları ve Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Konvansiyonu'na dayanan SA 8000, çalışma koşullarına ilişkin en kapsamlı uluslararası standart olma özelliğine sahiptir. SA 8000 belgesini almak isteyen işletmeler, sosyal açıdan kabul edilebilir çalışma koşullarını destekleyen yönetim sistemlerini benimsemekle yükümlüdürler. Bu standartlar; çalışanların zorla istihdam edilmesi, maaş düzeyleri, çocuk işçiler, çalışanların sağlığı ve güvenliği, ayrımcılık, toplu sözleşme hakkı gibi birçok konuyu kapsamaktadır (Fabian, 1998, s.1).

Az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerdeki çalışma koşullarının kötülüğü, insan hakları konusunda duyarlı gelişmiş ülkelerin bazı adımlar atmasını zorunlu hale getirmiş ve SA 8000, bu zorunluluğun sonucunda ortaya çıkmıştır. Uluslararası işletmelerin bu ülkelerdeki faaliyetlerini

incelemek standardda duyulan ihtiyacın daha iyi anlaşılmasına yardımcı olacaktır. İşletmelerin uymak zorunda oldukları bu standartlar aşağıdaki gibi sıralanabilir (Aydemir,1999, s.2):

Çocuk işgören: 15 yaşın altında çocuk işgören çalıştırılmaz. Bu yaşın üzerindeki çocuk işgören eğer okula da devam ediyorsa, iş için harcayacağı toplam zaman, günde (iş+okul+ulaşım dâhil) 10 saati geçemez.

Zorla çalıştırılan işgören: İşletme zorla işgören çalıştıramaz veya işgörenlerin, kimliklerini ya da belli bir “deposit”i işletmeye bırakmalarını isteyemez.

Sendika kurma ve toplu pazarlık hakkı: İşgörenler sendika kurma, sendikaya katılma ve toplu pazarlık hakkına sahiptirler.

Çalışma saatleri: İşgörenler haftalık 48 saatten fazla çalıştırılmaz ve (kısa dönemli olağan üstü iş koşulları hariç) fazla mesailer, haftalık 12 saati geçemez.

Maaş ve ücretler: Ücretler en azından ülkenin “asgari ücret” seviyesinde ve personelin temel ihtiyaçlarını karşılamaya yetecek kadar olmak zorundadır.

Sağlık ve güvenlik: İşletme, sağlıklı bir çalışma ortamı sunmak, kaza ve yaralanmaları önleyici tedbirleri almak, sağlık ve güvenlik eğitimi vermek, temiz sağlık tesisleri ve içilebilir su sağlamak zorundadır.

Ayrımcılık ve disiplin uygulamaları: İşgörenler cinsiyet, etnik köken vb nedenlerden dolayı farklı muameleye tabi tutulamaz ve işgörelere dayak, küfür vb. fiziksel ve psikolojik baskı uygulanamaz.

2.1.2. ISO 14000 Çevre Yönetim Standartları

ISO 14000 Çevre Yönetim Sistemi standardı'nın hazırlanması ilk olarak 1992 yılının haziran ayında Rio'da yapılan dünya zirvesinde alınan kararlara ve Rio Sözleşmesi'nde yer alan

prensiplere dayanmaktadır. Rio'da yapılan dünya zirvesinden yaklaşık bir yıl sonra, ISO tarafından, uluslararası çevre yönetim standartlarını hazırlamak üzere, yaklaşık 50 farklı ülkenin temsilcilerinden oluşan bir teknik komite kuruldu.

Çevre konusundaki son zamanlarda artan hassasiyetler ölçüsünde Uluslararası Standartlar Organizasyonu tarafından geliştirilen ISO 14000 standartları, işletmelerin çevreleri ile ilgili düzenlemeleri kapsamaktadır. Bu standartlar; çevre kirliliği, gürültü, atıklar, enerji tasarrufu, su kalitesi ve hava kirliliği konularında işletmelerin neleri nasıl yapacağını önceden tanımlayarak işletmelerin çevreyi koruma hususunda gerekli standartlara uyumunu sağlamaktadır (Koçel, 2003, s.297).

Ürünün, hammaddeden başlayıp nihai ürün haline getirilerek müşterilere sunulmasına kadar geçen sürecin her aşamasında çevresel faktörlerin belirlenmesi ve bu faktörlerin gerekli muayeneler ve önlemler ile kontrol altına alınarak çevreye verilen zararın en aza indirilmesini sağlayan bir istemin kurulmasını tarif eden ve Uluslararası Standartlar Organizasyonu tarafından yayınlanmış olan standartlar serisidir. ISO 14000 bir ürün standardı değil sistem standardıdır ve ne üretildiğinden ziyade, nasıl üretildiği ile ilgilenir.

ISO 14000 standartları gönüllük esasına dayanmakla birlikte artık birçok ülkenin bu standartları satın aldığı ürünlerde görme isteği, ticarete ve rekabette devamlılığın ön koşulu haline gelmiştir (Seymen, 2005, s.123)

2.1.3. Dünya Sağlık Örgütü (WHO) ve Uluslar arası Çalışma Örgütü (ILO) Standartları

İşletmelerin, sosyal sorumlulukları ile ilgili geliştirilen en önemli standartlardan bir diğeri, Dünya Sağlık Örgütü (WHO) ve Uluslar arası Çalışma Örgütü'nün (ILO) yapmış olduğu düzenlemelerdir. Bu düzenlemeler işletmelere, çalışanların ruhsal ve fiziksel sağlıklarını ön planda tutan çeşitli standartlar getirerek, çalışanların iş gördükleri ortamlara ait çeşitli faktörler üzerinde yoğunlaşmıştır. Bu faktörler şunlardır (Cooper-Williams,1994, ss.14–22):

-Çevresel faktörler: İş yapılan çevrenin bütün faktörlerini kapsar. Bu faktörler, gürültü seviyesi, tehlikeli maddeler, ısı seviyesi, iş yapılan çevrenin fiziksel durumu, makine koruyucuları ve işyeri dizaynıdır. Örgütler sağlıklı çevre şartları meydana getirmek için yasalarla meydana getirilmiş düzenlemelere uymak zorundadırlar.

-Fiziksel sağlık: Çalışanların fiziksel olarak sağlamlığı ile ilgili olup, meydana gelebilecek kaza risklerine karşı korunmalarının yanında, çalışanları; iş stresi, alkol, uyuşturucu, obezite, beslenme, egzersiz vb. konularda örgütlerin eğitici ve uyarıcı faaliyetlerde bulunulması ile ilgili düzenlemeleri kapsar.

-Akıl ve zihin sağlığı: Akıl ve zihin sağlığı, fiziksel ve sosyal refahın bir sonucudur. Akıl ve zihin sağlığını etkileyen üç faktör mevcuttur. Bunlar; örgütsel faktörler (çalışma koşulları, örgütsel iklim, katılım, kötü yönetim vb.), bireysel faktörler (hastalık, çok çalışma veya az çalışma, düzensiz ve uzun çalışma vb.) ve sosyal faktörlerdir (düzensiz aile yaşantısı, evlilik problemleri, yer değişikliği, parasal sıkıntılar vb.).

-Sosyal sağlık: Sağlıklı örgütler meydana gelebilecek her türlü değişime karşı çalışanlarının yeni durumlara uyumu için sürekli olarak onlarla iletişim içinde olurlar. Bu tür örgütler sosyal sağlık için iş ve özel yaşantının dengesi için çaba sarf etmenin yanında esnek çalışma saatleri sağlayarak çalışanlarına alternatif çalışma saatleri sunarlar.

3. BAŞARILI İŞLETMELERİN SOSYAL SORUMLULUK KAVRAMINA BAKIŞI

Sağlıklı bir iş kolu, sağlıklı yönetilen bir işletme hasta bir toplumda varlığını sürdüremez. Toplumun hastalığı yönetimden kaynaklanmazsa bile sağlıklı bir toplumda yönetimin kendi çıkarları vardır (Drucker, 1994, s.246).

Sağlıklı örgütler çalışanlarını koruma ve onlara iyi davranmalarının yanında, ilişki içinde oldukları çevreyi de koruyarak toplumun talep ve beklentilerine hitap etmektedirler (Newell, 1995, s.7).

Örgütler, toplumun alt sistemleridir. Alt sistemlerinin işlevi, bağlı buldukları sistemleri yaşatmaktadır. Alt sistemler, birbirlerinin çıktılarını kullanırlar ve birbirlerine girdi verirler. Bu yüzden alt sistemler birbirine can bağı ile bağlıdırlar. Birbirini tamamlayan örgütler olmaz ya da etkili çalışmazlar ise toplum yaşayamaz ya da hastalıklı yaşar. Toplum sağlıksız olduğunda örgütlerin yaşaması da olanaksızlaşır. Örgütlerle toplum birbirine dayalı değildirler. Çünkü örgütler, bundan da ötede, toplumu oluşturan parçalardır. Parçaları olmayınca bütünde olamayacağına göre; parçalar bütünü oluşturma yükümlülüklerini yerine getiremediklerinde, bütün zayıf düşer (Başaran, 1982, s.181).

Günümüzde işletmeler yalnızca teknik ve ekonomik kuruluşlar olarak tanımlanmayıp, sosyal bir kuruluş olarak da tanımlanırlar. Toplumun işletmelerden beklentileri yeni boyut kazanınca işletmeler de topluma karşı tutum ve davranışlarını değiştirerek üstlerine düşen sosyal sorumluluklarını yüklenmek ya da yeniden gözden geçirmek durumunda kalmışlardır. Çağdaş işletme yalnızca mal üreten, pazarlayan ve sonuçta kâr elde eden kuruluş olmaktan çıkmakta, topluma karşı belirli sorumluluklar taşıyan kuruluş haline dönüşmektedir (Becerikli, 2000, s.106).

Son otuz yılda sosyal sorumluluk ve iş ahlakı çeşitli nedenlere bağlı olarak giderek önem kazanmıştır. Bu nedenlerin ilki, işletmelerin ahlaka uygun olarak iş görmeleri için kamu baskısıyla gelişen sosyal sorumluluk anlayışıdır. İkinci neden, iyi ahlakın iyi işle özdeş olduğunun fark edilmesidir. Çünkü ahlaki karar verme, kâr üzerinde olumlu bir etkiye sahip olabilir. İş ahlakı bilgisi, ahlaki sorunlara yönelik uygun çözümleri saptamak ve uygun stratejileri seçmek için gerekli olmaktadır. Üçüncü neden, yöneticiler için ahlak ve iş yaşamı konusundaki tartışmaların bir tehdit veya zayıflık olarak değil, günümüz endüstrilerinin mükemmellik ve yüksek kaliteye ulaşma çabalarının doğal bir uzantısı şeklinde algılanmasıdır. Günümüzde çok sayıda başarılı şirket, iş ahlakını stratejik bir yönetim sorunu olarak görmektedir. Onu kalite, müşteri hizmeti ve mükemmellik stratejileriyle ilişkilendirme eğilimindedir. Dördüncü neden, çeşitli çıkar gruplarının menfaatlerini dengeleme gereksinimi

olmaktadır. Çünkü iş ahlakı, bireysel özgürlük, serbest piyasa çıkar gruplarına karşı sorumluluk gibi değerler üzerine inşa edilmektedir (Özgener, 2002, s.179).

Sosyal sorumluk konusunda hassas olan işletmeler sosyal sorumluluğu sadece bir bireye veya herhangi bir birime yüklemek yerine bunu işletmedeki tüm çalışanlar için bir hedef haline getirme çabası içindedirler (Raelin, 1999, s.243).

İşletmenin ekonomik koşullara uygun davranışları, o ülkenin, kendisine işletmesi için emanet ettiği kaynakları en etkili ve verimli biçimde kullanması, toplumun ihtiyaçlarına uygun miktar ve kalitede üretimde bulunması zorunluluğuna işaret etmektedir. Yasal koşullara uygun faaliyet göstermesi ise, işletmenin içinde bulunduğu ve faaliyetlerini sürdürdüğü toplumun kanunlarına, kararnamelerine, yönetmeliklerine, örf ve adetleri ile diğer düzenleyici hükümlerine aykırı hareket etmemesine ilişkindir (Eren, 1997, s.87).

1960'lı ve 1970'li yıllarda şirketler çevre üzerinde meydana getirdikleri zararlı etkileri kabul etmeme eğilimindeydiler. Günümüzde ise, birçok şirket çevreye zarar vermekten sorumlu olduğunu kabul etmiş durumdadır. Ürünler ve üretim süreçleri daha temiz hale gelmekte ve bu gibi değişikliklerin yapılmakta olduğu yerlerde çevre de kendini toparlamaktadır. Endüstrileşmiş ülkelerde faaliyet gören işletmeler, çevre kirlenmesini azaltmalarıyla eş zamanlı olarak kârlarını da artırabileceklerini görmekte ve bu konuya hassasiyet göstermektedirler (Hart, 2001, s.116).

Günümüzde işletmeler bir 'Doğa Kapitalizmi'ne doğru gitmektedir. Yeni kaynakları daha verimli hale getirecek olan yeni tekniklerin temelinde, iş yapma tarzlarında gerçekleştirecekleri küçük değişiklikler ile hissedarlarına ve gelecek kuşaklara çok şaşırtıcı oranlarda faydalar sağlayabilmektedir (Lovins ve diğerleri, 2001, s.14).

Başarılı ve sağlıklı örgütler, toplumun ihtiyaç duyduğu alanlara yatırımları yönlendirir ve teşvik eder. Toplumun ve ülkenin yararına faaliyette bulunurlar. Çalışanlar aktif katılımcılar

olarak toplumsal sorunları paylaşırlar. Sağlıklı örgütler, çevresel sağlığın korunması ve devamlılığı için sorumluluklarını yerine getirirler. Ekolojik dengenin korunması yönünde katkıda bulunurlar. Çalışanlar benzer sorumluluk ve yükümlülükleri taşıyarak şirketin bu yöndeki sorumluluklarını yerine getirmede yardımcı olurlar (Sorohan, 1994, s.11).

SONUÇ

Sonuç olarak İşletmelerin sayısal olarak artması ve büyümeleri sonucunda endüstriyel toplumda ciddi beşeri ve sosyal sorunları da beraber getirmiştir. Sorunlar sebep olan kurumların yöneticileri gerekli önlemleri alması zorunluluk haline gelmiştir. Bu sorumluluğun farkında olan işletmeler kendi karlarını ve faydalarını maksimize ederken toplum menfaatlerini de göz önünde bulundururlar. Özellikle sanayi devriminden sonra işletmeler faaliyetlerini icra ederken çevreye büyük zararlar vermişlerdir. Günümüzde toplum özellikle resmi kurumların yanında gönüllü kuruluşların çevre hassasiyeti sonucunda çeşitli önlemler alınmış ve çevreyi tahrip eden kuruluşlara cezai uygulamalar getirilmiştir.

KAYNAKÇA

- AYDEMİR Muzaffer, “Sosyal Sorumluluk 8000 (Social Accountability 8000) Standardı”, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Cilt 1, Sayı:3, 1999
- BAŞARAN İ. Ethem, Örgütsel Davranışın Yönetimi, A.Ü. Yayınları No: 111, Ankara 1982.
- BECERİKLİ Sema Y., “Stratejik Yönetim Planlaması: 2000’li Yıllarda İşletmeler İçin Yeni Bir Açılım”, Amme İdaresi Dergisi, No: 33/3, 2000.
- COOPER Cary L. - WILLIAMS Stephan, Creating Healthy Work Organizations, England 1994.
- DRUCKER Peter F., Yönetim Görevleri, Sorumlulukları, Uygulamaları, Çev.: Fatoş Dilber, Ankara 1994.
- DİNÇER Ömer, Stratejik Yönetim ve İşletme Politikası, 5. Baskı, Beta Basım, İstanbul, 1998.
- EREN, Erol, Stratejik Yönetim, Anadolu Üniv. Yayınları No: 967, Eskişehir 1997.
- HART Stuart L., İş ve Çevre, “Yeşillenmenin Ötesinde”, Harvard Business Review, Çev.: Ahmet Kafdam, MESS Yayınları, İstanbul 2001.
- HITT Michael A.-MIDDLEMIST R.Dennis-MATHIS Robert L., Management Concepts and Effective Practice, Sanfrancisco 1989,

- FABIAN Teresa, Social Accountability 8000 (SA8000) - The First Auditable, Global Standard For Ethical Sourcing CEPAA, January 1998.
www.citinv.it/associazioni/CNMS/archivio/lavoro/Presentazione_SA8000.
- LIEDERKERKE Therese, “İşletmelerde Sosyal Sorumluluk Gönüllü Bir Etkinliktir”, İşveren Dergisi, Temmuz 2005
- NEWEL Susan The Healty Organization: Fairness, Ethics And Effective Management, New York 1995.
- ÖZGENER Şevki, “İmalat Sanayi İşletmelerindeki Kamu ve Özel Sektör Yöneticilerinin İş Ahlakına ilişkin tutumları”, Amme İdaresi Dergisi, No: 35/1, Mart 2002.
- RAELIN Joseph A., Kültürlerin Çatışması Yönetenler - Yönetilenler, Çev.: Kamuran Tuncay, İş Bankası Yayınları No: 412, İstanbul 1999.
- LOVINS Amory B. ve diğerleri, İş ve Çevre, “Doğa Kapitalizmi İçin Bir Yol Haritası”, Harvard Business Review, Çev.: Ahmet Kafdam, MESS Yayınları, İstanbul 2001.
- SEYMEN Dilek, “Dış Ticaret- Çevre İlişkilerinin Dengelenmesi: Sürdürülebilir Ticaret Teori ve Türkiye Değerlendirmesi”, Dokuz Eylül Üniv. Sos. Bil. Dergisi C:7 sayı:3, 2005.
- SOROHAN Erica Gordon, “Healthy Companies”, Traning & Development, Vol: 48, Issue: 3, Mar 1994.